สรุปเบื้องต้น

การประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5)

ภาคการเกษตร ครั้งที่ 2/2567

วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (134-135)

เริ่มประชุมเวลา 13:30 น

ความเป็นมา

ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) เป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นวาระแห่งชาติ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม จึงได้แต่งตั้ง คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ภาคการเกษตร โดยมีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย มาตรการและแนวทางการขับเคลื่อนป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ภาคการเกษตร และพิจารณาระบบการบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ภาคการเกษตรทั้งระบบ ซึ่งการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 2/2567

สรุปรายงานการประชุมเบื้องต้น

เรื่องเพื่อทราบ

1. **สถานการณ์การเผาในภาคการเกษตร ปี 2567 และการดำเนินการ**
    - ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ องค์การมหาชน (GISTDA) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2567 พบจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่การเกษตร 3,255 จุด พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน 1,864 จุด เป็นพื้นที่นาข้าว 2,363 จุด พื้นที่ปลูกข้าวโพดและไร่หมุนเวียน 1,257 จุด พื้นที่ปลูกอ้อย 866 จุด และพื้นที่การเกษตรอื่นๆ 2,081 จุด
    - จากการดำเนินงานของชุดปฏิบัติการเพื่อเฝ้าระวังการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมระดับจังหวัด ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ พบว่า ข้อมูลจาก GISTDA ยังมีความคลาดเคลื่อน
    - การดำเนินการไม่ให้สิทธิ์หรือเพิกถอนสิทธิ์ ส.ป.ก./นิคมสหกรณ์ กรณี ส.ป.ก. ถ้าไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ โดยเตือนก่อน ถ้ายังฝ่าฝืน ให้สิ้นสิทธิ์และต้องออกจากที่ดิน กรณีนิคมสหกรณ์ ชลอการได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ เพื่อนำไปขอออดโฉนดที่ดิน

2. **การศึกษาองค์ประกอบทางเคมีในชั้นบรรยากาศร่วมกับสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ องค์การมหาชน (NARIT)**
    - เป็นการนำเสนอโครงการเพื่อของบประมาณเพื่อศึกษาชั้นบรรยากาศในช่วง พื้นดินถึงที่ความสูง 1 หมื่นฟุต ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการที่ตรงเป้าหมายมากขึ้น
3. **การประชุมคณะกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อความยั่งยืน**
    - แต่งตั้งโดยสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤษจิกายน 2566 โดยมีกรมควบคุมมลพิษเป็นผู้ประสานงานหลัก ผลการประชุม เป็นการสรุปการดำเนินงานของ
    - กรมส่งเสริมการเกษตร ภายใต้มาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ PM2.5 ตามมติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2566 โดยมี 5 กิจกรรมคือ ถ่ายทอดความรู้ นำร่องสาธิต สร้างเครือข่ายหยุดการเผา จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ระดับเขต ในปี 2567 ดำเนินการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ 9 รูปแบบ คือ ไถกลบแทนการเผา ผลิตปุ๋ยหมัก แปรรูปเป็นอาหารสัตว์ ใช้เป็นวัสดุเพาะปลูก ผลิตเป็นพลังงานทดแทน ผลิตเป็นวัสดุเพาะเห็ด ผลิตเป็นฟางอัดฟ่อน ส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล และ แปรรูปเพิ่มมูลค่า
    - กรมวิชาการเกษตร ได้ดำเนินการปรับข้อกำหนดใน GAP ที่มีอยู่เดิม เป็น GAP PM2.5 Free Plus พัฒนา GAP ข้าวโพดเมล็ดแห้งใหม่ (มกษ. 4402 -2553) การผลิตพืชแบบไม่เผา และ ออกประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอรับรองกระบวนการผลิตข้าวโพดเมล็ดแห้งแบบไม่เผา เพื่อลดปัญหาฝุ่น PM2.5 (PM2.5 Free Plus) พ.ศ. 2567

เรื่องเพื่อพิจารณา

กรอบแนวทางในการกำหนดมาตรการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ปี 2567/68

- **การเฝ้าระวัง สร้างการรับรู้ และป้องปรามการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม**
    - การตัดสิทธิการได้รับความช่วยเหลือชดเชยต่าง ๆ จากภาครัฐ หากตรวจพบว่ามีการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง
    - การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และป้องปรามการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม
- **การส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม**

- ส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรแบบไม่เผา การไถกลบการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปฏิบัติการฝนหลวง
- ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานนอกสังกัด
- ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเพื่อความยั่งยืน

- **การเตรียมการป้องกันและแก้ปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรในระยะถัดไป**
  - การดำเนินงานเพื่อลดการเผาในพื้นที่เกษตรและประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอรับรองกระบวนการผลิตข้าวโพดเมล็ดแห้งแบบไม่เผา เพื่อลดปัญหาฝุ่น PM2.5 (PM2.5 Free Plus) พ.ศ. 2567 โดยจะดำเนินการใน 3 แนวทางคือ การปรับเปลี่ยนนิสัยหรือพฤติกรรมการปลูกแบบไม่เผา การปลูกทดแทนจากพืชล้มลุกเป็นพืชที่มีมูลค่าสูง และการปลูกทดแทนในพื้นที่นาปรัง ซึ่งกลไกสำคัญคือ พัฒนามาตรฐานเพิ่มเติม เป็น GAP PM2.5 Free Plus มี 6 หัวข้อเพิ่มเติมคือ มีการกำจัดวัชพืชและเศษวัสดุก่อนการเตรียมดินโดยไม่ใช้วิธีการเผา ไม่พบร่องรอยการเผาในแปลงปลูกและบริเวณโดยรอบ มีการบันทึกข้อมูลหรือแสดงหลักฐานการกำจัดวัชพืชและเศษวัสดุก่อนการเตรียมดิน มีวิธีกำจัดเศษเปลือก/ฝักข้าวโพด/ตอซังหลังการเก็บเกี่ยว และไม่ใช้วิธีการเผา มีการบันทึกหรือแสดงหลักฐานการจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และ มีมาตรการป้องกันไฟลุกลามจากภายนอกแปลงปลูก
  - ความก้าวหน้าการดำเนินงานของคณะทำงานยกร่างอนุบัญญัติด้านการเกษตรภายใต้พระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ.....
    - ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษจากพื้นที่เกษตรและแหล่งกำเนิดมลพิษจากการเผาในที่โล่ง
    - จัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการเกษตรเพื่อบริหารจัดการอากาศสะอาด

ปิดประชุมเวลา 16:00 น